

kritika

Polifoni simptom zakreditirane družbe

Saška Rakef: **Dolg RS**. Gledališka predstava. Režija **Barbara Kapelj Osredkar**, Gledališče Glej in **zavod Maska**.

Nika Leskovšek

Besedna zveza **Dolg RS** zadeva in obravnava tako rekoč vse, a je kljub temu entiteta, ki pripada shizofreni realnosti. Najprej je tu dolg Republike Slovenije, ki je vzniknil v neizbrisno realnost tukaj in zdaj iz obskurne virtualnosti finančnih mešetarjenj polpreteklosti; to je znanstvenofantastični scenarij, ki vključuje vestne sinove in hčere, ki poskušajo na lastnih plečih poplačati izvirni greh svoje matere kurje (glej Maurizio Lazaratto). Predvsem pa je aktualni **Dolg RS** neka (gledališka) predstava, ki se odvija pred očmi sicer zainteresirane, a mlačno odzivne publike ter se izkoplja v neskončnih kalkulacijah varčevalnih ukrepov brez učinka ali ustrezne rešitve. **Dolg RS** si v imenu državljanov RS z minimalnimi dohodki na primeru dolga **Rakef Saške** (RS) po poti kulturnega dialoga sizifovsko poskuša priti na čisto, se izkopati iz dolga v samostojno RS, medtem ko povsod odmeva kričanje kategoričnega imperativa: »Dolgove je treba odplačati.«

Dolg RS ni zgolj še ena resničnostna zgodba samozaposlene kulturne delavke tik pred finančnim (in še kakšnim) zlomom, ki pripoveduje o naporih državljske poslušnosti in odplačevanju lastnih dolgov (v

njenem primeru zaradi nepravilno vodenega družinskega podjetja). Čeprav je videti njena vizualna podoba po zamisli **Barbare Kapelj Osredkar** dokaj preprosto – kot

(z)govorna performativna lekcija z (za)govorniškimi odrom, dvema mikrofonoma ter eno samo fizično osebo – uspe predstavi ustvariti pomensko zapleteno pokrajino s pomočjo polifonije glasov, ki odzvanjajo različne predstave Dolga RS.

Rakef Saška, voditeljica radijske oddaje *Oder na Radiu Slovenija*, oddaje o sočasnem gledališču, ustvarja odziven medij, skozi katerega se v preciznem zvočnem oblikovanju **Braneta Zormana** izmenično oglašajo zdaj uradna voditeljica (postopka), zvedava predstavica javnosti oziroma zastopnica dolžnice, razrvana performerka in distancirana poročevalka, vse v enem. **Dolg RS** je ogrevanje za družbenokritično javno intervencijo, ki se oglašja iz zakulisja kulturne oddaje ter med takti uvodnega »jingla« oddaje in spektakularnim sojem reflektorjev napoveduje problematiko neposredno iz prizadetega območja umetnosti: iz Gledališča Glej, ki (tokrat s pomočjo **Zavoda Maska**) še vedno deluje (to pač) brez šepetalke, brez inspicienta,

brez rekviziterja...

RS se za časa premiere ekskluzivno javlja v paktu s teoretsko podkrepitvijo **Maurizia Lazaratta** ob izidu njegove knjige **Proizvajanje zadolženega človeka**, perfidno izpostavlja strukture netransparentnega upravljanja družbe, razblinja iluzijo demokracije, enakopravne vladavine enakopravnih z definiranjem današnje kulture zadolževanja, ki jo ureja družbena pogodba med upniki in dolžniki. V identitetni razklanosti ali nevzdržni atmosferi razosebljenih posameznikov **RS** prikazuje aktualni simptom globalno zakreditirane družbe, ki odlaga rešitev vztrajnega problema v nejasno prihodnost; obresti so pač višje od glavnice.

Ko zasluge umetnice **RS** izginjajo v množici obrazov **RS** med prebiranjem izjav nesoglasne vox populi, se **RS** ukvarja z utemeljevanjem lastne (umetniške) obstojnosti brez ustreznih starševske (finančne) podpore. **Dolg RS** je glas tistih »brez pravice glasovanja«, ki ne prenehajo govoriti pod utopičnim obnebjem kulturnega dialoga. **Dolg RS** je (umetniška) predstava zunajinstitucionalne scene z omejenimi sredstvi delovanja, ki postajajo vedno bolj univerzalno reprezentativna. Ironično pa prav s tem raste njena dodana vrednost.